

Asia C-771/22**Ennakkoratkaisupyyntö****Jättämispäivä:**

19.12.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Bezirksgericht für Handelssachen Wien (Itävalta)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

17.10.2022

Kantaja:

Bundesarbeitskammer

Vastaaja:

HDI Global SE

[– –]

ITÄVALLAN TASAVALTA

BEZIRKSGERICHT FÜR HANDELSSACHEN WIEN [– –]

VÄLIPÄÄTÖS**ASIA:****Kantaja** [– –]

Bundesarbeitskammer [– –]

1040 Wien (Itävalta) [– –]

Vastaaja [– –]

HDI Global SE [– –]

[– –] [– –]

30659 Hannover (Saksa)

[– –]

jossa on kyse:

4 500,00 eurosta korkoineen ja kuluineen

I.

Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) 17 artiklaa tulkittava siten, että maksut, jotka matkustaja on suorittanut matkanjärjestäjälle ennen matkan alkamista, on suojattu vain, jos matka ei maksukyvyttömyyden vuoksi toteudu, vai onko myös sellaiset maksut suojattu, jotka suoritettiin matkanjärjestäjälle ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista, jos matkustaja ennen maksukyvyttömyyttä peruuttaa matkan mainitun direktiivin 12 artiklassa tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella?
2. Onko matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) 17 artiklaa tulkittava siten, että maksut, jotka matkustaja on suorittanut matkanjärjestäjälle ennen matkan alkamista, on suojattu, jos matkustaja peruuttaa matkan vielä ennen maksukyvyttömyyden ilmenemistä mainitun direktiivin 12 artiklassa tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella, mutta matkanjärjestäjä tulee maksukyvyttömäksi varatun matkan aikana?
3. Onko matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) 17 artiklaa tulkittava siten, että maksut, jotka matkustaja on suorittanut matkanjärjestäjälle ennen matkan alkamista, on suojattu, jos matkustaja peruuttaa matkan vielä ennen maksukyvyttömyyden ilmenemistä mainitun direktiivin 12 artiklassa tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella ja matkanjärjestäjä on tullut maksukyvyttömäksi näiden poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi?

[– –]

PERUSTELUT

Asian kannalta merkityksellinen unionin oikeuden säännös

[1] Ennakkoratkaisumenettelyn tarkoituksena on selventää seuraavan direktiivin säännöksen tulkintaa:

- matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) 17 artikla.

Pääasian tosiseikat

[2] Itävaltalainen kuluttaja XY teki 3.3.2020 samoin Itävaltaan sijoittautuneen matkanjärjestäjän, Flamenco Sprachreisen GmbH:n (jäljempänä Flamenco), kanssa matkapakettisopimuksen matkasta Las Palmasiin, Gran Canarialle (Espanja) 3.5.2020–2.6.2020.

[3] Kuluttaja maksoi matkan hinnan 2 656,00 euroa kokonaisuudessaan 9.3.2020. XY ilmoitti 16.3.2020 matkanjärjestäjänä olevalle Flamencolle peruuttavansa matkan ja perusteli tätä hallituksen kehotuksella pidättyä matkustamisesta, Espanjaa ja sen naapurimaita koskevalla silloisella tason 6 matkustusvaroituksella ja siviilipalveluksensa pidentämisellä.

Oikeudesta peruuttaa matka poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi oli sovittu matkapakettisopimuksessa, peruuttaminen oli siten oikeutettua, eikä sitä myöskään kiistetty menettelyssä.

[4] Flamencon omaisuuden osalta aloitettiin 20.5.2020 konkurssimenettely [– –] Landesgericht Linzissä (osavaltion tuomioistuin, Linz, Itävalta). Yrityksen liiketoiminta lopetettiin. Konkurssimenettely päätettiin lopullisen jaon jälkeen 9.6.2022 tehdyllä lainvoimaisella päätöksellä. Jakopäätöksen mukainen maksukyvyttömyysmenettelyyn osallistuvien velkojien osuus oli 51,11 prosenttia.

Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjä ilmoitti 8.6.2020 virallisesti matkapakettisopimuksen purkamisesta.

[5] Ensimmäinen vastaaja, TVA-Tourismusversicherungsagentur GmbH, [– –] vapautettiin pelkkänä saatavien selvittäjänä puuttuvan passiivilegitimaation vuoksi menettelystä. Toinen ja nyttemmin ainoa vastaaja, HDI Global SE, on Flamencon vakuutusenantaja. Ne tekivät vakuutus sopimuksen matkapakettivakuutuksesta riskien kattamiseksi matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun digitalisaatiosta ja liiketoimintamahdollisuuksista vastaavan liittovaltion ministerin asetuksen (Verordnung der Bundesministerin für Digitalisierung und

Wirtschaftsstandort über Pauschalreisen und verbundene Reiseleistungen (Pauschalreiseverordnung, jäljempänä PRV)) 3–5 §:n säännösten mukaisesti.

Asiaa koskevat unionin oikeussäännöt

[6] Matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä tehtäviä sopimuksia koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentäminen toteutetaan neuvoston tai Euroopan parlamentin ja neuvoston eri direktiiveillä. Viimeksi annettiin 25.11.2015 direktiivi (EU) 2015/2302 matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta (jäljempänä matkapakettidirektiivi).

[7] Sitä edeltäneen direktiivin 90/314/ETY, joka ei ole enää voimassa, 7 artiklassa säädettiin lähinnä, että sopimuksen osapuolen (matkanjärjestäjän tai välittäjän) on asetettava maksukyvyttömyyden varalta riittävä vakuus suoritettujen maksujen palauttamisen ja kuluttajan paluukuljetuksen turvaamiseksi.

[8] Matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13.6.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artiklasta käytiin jo useita ennakkoratkaisumenettelyjä (ks. tästä 24 kohta ja sitä seuraavat kohdat):

- tuomio 14.5.1998, Verein für Konsumenteninformation gegen Österreichische Kreditversicherungs AG (C-364/96, EU:C:1998:226)
- tuomio 15.6.1999, Rechberger ym. (C-140/97, EU:C:1999:306)
- tuomio 16.2.2012, Blödel-Pawlik (C-134/11, EU:C:2012:98)
- määräys 16.1.2014, Baradics ym. (C-430/13, EU:C:1998:226).

[9] Käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan matkapakettidirektiivin 17 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueelle sijoittautuneet matkanjärjestäjät asettavat vakuuden matkustajien suorittamien tai matkustajan puolesta suoritettujen kaikkien maksujen palauttamiseksi, siltä osin kuin asiaankuuluvia palveluja ei suoriteta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi. Jos matkapakettisopimukseen sisältyy matkustajien kuljetus, matkanjärjestäjien on asetettava vakuus myös matkustajien paluukuljetuksen osalta. Matkapaketin jatkamista voidaan tarjota.

Matkanjärjestäjät, jotka eivät ole sijoittautuneet mihinkään jäsenvaltioon ja jotka myyvät tai tarjoavat myytäväksi matkapaketteja jäsenvaltiossa tai jotka suuntaavat millä tahansa tavalla tällaista toimintaa jäsenvaltioon, ovat velvollisia asettamaan vakuuden kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun vakuuden on oltava tosiasiallinen, ja sen on katettava kohtuudella ennakoitavissa olevat kustannukset. Sen on katettava matkustajien matkapaketeista suorittamien tai matkustajien puolesta suoritettujen maksujen määrät, ottaen huomioon etumaksujen ja loppumaksujen ja matkapakettien päättymisen välisen ajan pituus, sekä arvioidut paluukuljetusten kustannukset matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa.

3. Matkustajien on saatava hyöty matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyssuojasta riippumatta asuinpaikastaan, lähtöpaikasta tai matkapaketin myyntipaikasta sekä riippumatta jäsenvaltiosta, jossa maksukyvyttömyyssuojasta vastaava taho sijaitsee.

4. Jos matkanjärjestäjän maksukyvyttömyys vaikuttaa matkapaketin toteuttamiseen, vakuuden on oltava käytettävissä maksutta, jotta voidaan varmistaa paluukuljetukset ja tarvittaessa rahoittaa majoitus ennen paluukuljetusta.

5. Kunkin suorittamattoman matkapalvelun osalta maksujen palautukset on suoritettava ilman aiheetonta viivytystä matkustajan pyynnön jälkeen.”

[10] Uudempia unionin tuomioistuimen ratkaisuja matkapakettidirektiivin 17 artiklasta ei ole, sikäli kuin on havaittavissa, annettu.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

[11] Matkapakettidirektiivin 17 artikla panttiin Itävallassa täytäntöön lähinnä matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun digitalisaatiosta ja liiketoimintamahdollisuuksista vastaavan liittovaltion ministerin asetuksen (Verordnung der Bundesministerin für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort über Pauschalreisen und verbundene Reiseleistungen (Pauschalreiseverordnung), jäljempänä PRV) [– –] 3 §:llä.

[12] PRV:n 3 §:ssä, jota ei ole sittemmin muutettu, säädetään seuraavaa:

”3 § (1) Matkapalvelujen tarjoamiseen oikeutettujen on varmistettava, että matkustajalle palautetaan

I. jo maksetut maksut (etu- ja loppumaksut), mikäli matkapalvelujen tarjoamiseen oikeutetun maksukyvyttömyyden seurauksena matkapalveluja ei suoriteta kokonaan tai osittain tai palveluntarjoaja vaatii matkustajaa maksamaan nämä palvelut,

1. välttämättömät paluukuljetuskustannukset ja tarvittaessa paluukuljetusta edeltävät majoituskustannukset, jotka ovat syntyneet matkanjärjestäjän tai – henkilöiden kuljetusta koskevan vastuun tapauksessa – yhdistettyjen matkajärjestelyjen välittäjän maksukyvyttömyyden seurauksena, ja

2. tarvittaessa pakettimatkan tai välitetyn yhdistetyn matkajärjestelyn jatkamisesta aiheutuneet välttämättömät kustannukset. – –”

[13] Matkapakettidirektiivin 12 artikla pantiin Itävallassa täytäntöön matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun liittovaltion lain (Bundesgesetz über Pauschalreisen und verbundene Reiseleistungen (Pauschalreisegesetz), jäljempänä PRG), [– –] 10 §:llä.

[14] PRG:n 10 §:ssä säädetään seuraavaa:

”10 §

(1) Matkustaja voi peruuttaa matkapakettisopimuksen koska tahansa ennen matkapaketin alkamista syytä ilmoittamatta. Jos matkustaja peruuttaa matkapakettisopimuksen tämän momentin nojalla, matkanjärjestäjä voi vaatia matkustajaa maksamaan asianmukaisen ja perustellun korvauksen. Matkapakettisopimuksessa voidaan asettaa kohtuulliset vakiomääräiset korvaukset, jotka perustuvat siihen, miten pitkä aika sopimuksen purkamisajankohdasta on matkapaketin alkamiseen, ja odotettuihin kustannussäästöihin sekä matkapalvelujen vaihtoehtoisesta käytöstä saatuihin tuloihin. Jos vakiomääräisiä korvauksia ei ole määritelty sopimuksessa, korvauksen määrän on vastattava matkapaketin hintaa, josta on vähennetty kustannussäästöt ja matkapalvelun vaihtoehtoisesta käytöstä saadut tulot. Matkanjärjestäjän on matkustajan pyynnöstä esitettävä perustelut korvausten määrälle.

(2) Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, matkustajalla on oikeus peruuttaa matkapakettisopimus ennen matkapaketin alkamista peruutusmaksua maksamatta, jos matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä vallitsevat väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet, jotka vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen tai jotka vaikuttavat merkittävästi matkustajien kuljetukseen matkakohteeseen. Tämän kohdan nojalla tapahtuvassa matkapakettisopimuksen peruuttamisessa matkustajalla on oikeus siihen, että hänelle palautetaan kaikki matkapaketista suoritettut maksut, mutta hänellä ei ole oikeutta lisäkorvaukseen.

– –

(4) Jos matkustaja peruuttaa matkapakettisopimuksen edellä olevien momenttien mukaisesti, matkanjärjestäjän on palautettava matkustajalle kaikki maksut, jotka matkustaja on suorittanut tai jotka on matkustajan puolesta suoritettu matkapaketista – 1 momentin mukaisen peruuttamisen tapauksessa vähennettynä kyseisen säännöksen mukaisella korvauksella – ilman aiheetonta viivytystä ja joka tapauksessa viimeistään 14 päivän kuluttua matkapakettisopimuksen peruuttamisesta.”

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

[15] Tämä kysymys on merkityksellinen kyseessä olevan menettelyn kannalta, koska kuluttaja on peruuttanut matkapakettisopimuksen ennen matkan alkamista ja matkanjärjestäjästä on tullut myöhemmin maksukyvyttö.

[16] Kantaja katsoo, että matkapakettidirektiivin 17 artiklaan sisältyvästä suojelutavoitteesta seuraa, että matkustajalla on myös näissä tapauksissa maksukyvyttömyyssuojan mukainen oikeus. Tämä voidaan sen mukaan johtaa etenkin kyseisen direktiivin johdanto-osan 39 perustelukappaleesta ja sen sanamuodosta ”saavat täyden suojan”. Tästä syystä syy-yhteys ei saa kantajan mukaan olla merkityksellinen. Jos matkustaja on peruuttanut sopimuksen esimerkiksi siksi, että hän on saanut tiedotusvälineiden kautta tiedon matkanjärjestäjää uhkaavasta maksukyvyttömyydestä, tämä ei kuuluisi maksukyvyttömyyssuojan piiriin.

[17] Vastaaja puolestaan katsoo, että tämä kysymys on ratkaistava yksinomaan kansallisen oikeuden tasolla. Sen mukaan myös matkapakettidirektiivin sanamuoto tukee syy-yhteyden olemassaoloa. Maksukyvyttömyyden on siis oltava syy matkapalvelun suorittamatta jättämiseen tai virheelliseen suorittamiseen.

[18] Sekä kansallisen että unionin oikeuden säännöksen sanamuoto, jossa käytetään ilmaisuja ”siltä osin kuin” tai ”jos” ja ”vuoksi”, viittaa syy-yhteyteen, mistä seuraisi, että ennen matkanjärjestäjän tai -välittäjän maksukyvyttömäksi tulemistä tehtyyn peruuttamiseen perustuvat korvausvaatimukset eivät kuulu maksukyvyttömyyssuojan piiriin. Tätä ei kuitenkaan tue matkapakettidirektiivin johdanto-osan 39 perustelukappale, jossa todetaan muun muassa seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että matkapaketin ostavat matkustajat saavat täyden suojan matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden varalta. Jäsenvaltioiden – – olisi varmistettava, että ne asettavat vakuuden matkustajien itsensä tai heidän puolestaan suoritettujen kaikkien maksujen palauttamiseksi ja – – matkustajien paluukuljetuksen takaamiseksi matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden varalta.” Tätä näkemystä tukee kuluttajansuojan korkea taso EU:ssa (SEUT 114 artiklan 3 kohta ja SEUT 169 artikla sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 38 artikla).

[19] Kysymystä maksukyvyttömyyssuojan laajuudesta käsiteltiin jo komission työpajassa jäsenvaltioiden kanssa [– –]. Yhtäältä komissio katsoo, ettei unionin lainsäätäjän tarkoituksena ollut rajoittaa vakuutta sanamuotoa muuttamalla [– –]. Matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13.6.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artiklassa käytettiin vielä muotoilua ”maksukyvyttömyyden varalta”, kun taas matkapakettidirektiivin 17 artiklassa käytetään sanamuotoa ”siltä osin kuin asiaankuuluvia palveluja ei suoriteta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi”. Toisaalta komission mukaan oikeutta maksujen palauttamiseen ei nimenomaisesti ole silloin, jos sopimus päätettiin ennen matkanjärjestäjän tai -välittäjän maksukyvyttömäksi tuloa.

[20] Unionin tuomioistuin katsoi jo aiemmasta oikeustilasta 16.2.2012 antamassaan tuomiossa Blödel-Pawlik (C-134/11, EU:C:2012:98), että matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13.6.1990 annetun

neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artiklan keskeisenä tarkoituksena on ”varmistaa, että kuluttajan paluukuljetus ja hänen suorittamiensa maksujen palautus turvataan matkanjärjestäjän joutuessa maksukyvyttömäksi”. Lisäksi se totesi, ”ettei – – kyseiselle vakuudelle [aseteta] mitään erityistä edellytystä, joka koskisi matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden syitä” (em. tuomion 20 ja 21 kohta).

[21] Jo vuonna 1999 yhteisöjen tuomioistuin katsoi tuomiossa Rechberger ym. (C-140/97, EU:C:1999:306), että matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13.6.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artikla ”merkitsee velvollisuutta saavuttaa tietty tulos eli antaa matkapaketin ostajille oikeus vakuuteen, joka kattaa suoritettujen maksujen palauttamisen – – matkanjärjestäjän joutuessa konkurssiin”.

[22] Yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin totesi 14.5.1998 antamassaan tuomiossa Verein für Konsumenteninformation gegen Österreichische Kreditversicherungs AG (C-364/96, EU:C:1998:226), että matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13.6.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY ”7 artiklan tarkoituksena on kuluttajan suojeleminen matkanjärjestäjän maksukyvyttömyydestä tai konkurssista aiheutuvia riskejä vastaan”.

[23] Näin ollen on selvennettävä sitä tulkintakysymystä, kuuluvatko maksujen palauttamista koskevat oikeudet, jotka syntyvät matkapakettisopimuksen peruuttamisen perusteella ennen matkanjärjestäjän tai -välittäjän maksukyvyttömäksi tulemistä, myöhemmin ilmenevän maksukyvyttömyyden mukaisen maksukyvyttömyyssuojan piiriin. Toisin sanoen: onko maksukyvyttömyyden ja matkapalvelujen suorittamatta jättämisen tai virheellisen suorittamisen välillä oltava syy-yhteys?

Toinen ennakkoratkaisukysymys

[24] Tämä kysymys on merkityksellinen siinä tapauksessa, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, koska nyt tarkasteltavassa tapauksessa maksukyvyttömyysmenettely aloitettiin säännönmukaisen matkan käsittämän ajanjakson aikana.

[25] Eurooppalaisen kuluttajansuoja-ajatuksen taustaa vasten se, että kuluttajalla olisi tällaisessa tapauksessa mahdollisesti oikeus maksujen palauttamiseen maksukyvyttömyyssuojan yhteydessä, jos hän oli jo aloittanut matkan, muttei siinä tapauksessa, että hän oli oikeutetusti peruuttanut matkan, ei olisi tarkoituksenmukaista.

[26] Tästä syystä on selvennettävä sitä tulkintakysymystä, onko matkustajalla tällaisessa tapauksessa oikeus maksujen palauttamiseen maksukyvyttömyyssuojan perusteella.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

[27] Tämä kysymys on merkityksellinen siinä tapauksessa, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, koska matkan peruuttamisen ja välillisesti myös maksukyvyttömyyden syynä on sama poikkeuksellinen olosuhde eli covid-19-pandemia. Flamencosta tuli maksukyvytön pandemian vuoksi tehtyjen lukuisten sopimusperuutusten seurauksena.

[28] Kantaja katsoo, että matkapakettidirektiivin 12 artiklan mukaista kuluttajan peruutusoikeutta heikennettäisiin, koska silloin, jos maksukyvyttömyys johtuu poikkeuksellisista olosuhteista, matkustaja joutuisi pelkäämään, ettei tapaus kuulu maksukyvyttömyyssuojan piiriin. Mitä vakavampia poikkeukselliset olosuhteet ovat, sitä suurempi on matkanjärjestäjän maksukyvyttömyysriski. Jos maksukyvyttömyys johtuu samasta poikkeuksellisesta olosuhteesta kuin matkapakettisopimuksen peruuttaminen, kuluttajan näkökulmasta olisi järkevämpää olla käyttämättä peruuttamisoikeutta ja odottaa, kunnes matkanjärjestäjästä tai -välittäjästä tulee maksukyvytön.

[29] Tästä syystä on selvennettävä sitä tulkintakysymystä, kuuluvatko palautusvaatimukset maksukyvyttömyyssuojan piiriin ainakin siinä tapauksessa, että matkapakettisopimuksen peruuttamisen ja matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden välillä on välillinen yhteys sikäli, että molemmat johtuvat samasta poikkeuksellisesta olosuhteesta.

[– –]

Wienissä 17.10.2022

[– –]